

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО ПАРВОВІРУСНОГО ЕНТЕРИТУ СОБАК У МІСТІ ЖИТОМИР

Дідух А.В., здобувач вченого ступеня⁷ admin@biocontrol.com.ua

Державний науково-контрольний інститут біотехнології і штамів мікроорганізмів, м. Київ

Анотація. У статті наведено результати вивчення епізоотичної ситуації щодо парвовірусної інфекції собак у місті Житомир. Автором протягом двох років проведено діагностичні дослідження та виконано аналіз породної та вікової сприйнятливості собак до парвовірусу, вивчено сезонність прояву хвороби.

Ключові слова: аналіз, епізоотична ситуація, парвовірусна інфекція, сезонність, собаки

Актуальність проблеми. Парвовірусна інфекція собак (ПВІ собак) вперше зареєстровано у Бельгії в 1976 році, потім у США, Канаді, Австралії, Франції, ФРН, Великобританії, Швейцарії (1979). Нині це одна із найпоширеніших інфекційних хвороб собак [1, 2, 3, 4].

На території Російської Федерації парвовірус собак (ПВС) вперше було виділено у 1980 році. В теперішній час парвовірусна інфекція собак достатньо часто зустрічається на території Російської Федерації, України та інших країн СНД. Виявлено закономірність збільшення ступеня прояву інтенсивності епізоотичного процесу при зростанні щільності поголів'я собак і чисельності населення па одиницю території [1, 2, 3, 5].

Джерелом інфекції є хворі тварини, які виділяють вірус в доквілля з фекаліями у кількості до 9 Іg ТЦД₅₀/г фекалій у перші 4-7 днів після захворювання, а також вірусососії. Зараження відбувається аліментарним та аерогенним шляхами [1].

В природних умовах сприйнятливими до ПВС є собаки усіх вікових груп, але найбільш чутливі цуценята до 6 місяців; також цей вірс уражає кициць та енотовидних собак, особливо їх цуценят 2-15-тижневого віку. Норки, червоні лисиці та еноти несприйнятливі до парвовірусу собак [1, 2, 3].

Найбільшу кількість хворих собак реєструють навесні та значно менше захворюваність буває восени.

Собаки сприйнятливі до парвовірусного ентериту незалежно від їх внутрішньовидової приналежності, проте виявлені відмінності породної і вікової стійкості до даних хвороб. Найбільш сприйнятлива група догоподібних собак, найменш - безпородні особини [2].

За даними Шкрилева А.М. сприйнятливими до парвовірусного ентериту виявилися наступні породи собак: ротвейлери, німецькі вівчарки, спаніелі, боксери, східно-європейські вівчарки, кавказькі вівчарки, а також безпородні собаки. Більш стійкі до даної інфекції собаки групи тер'єрів [3]. Дані, щодо високої сприйнятливості до ПВС підтверджує і Половинка В.В. (2005), але він до цього списку додає доберманів [6].

Відсутній взаємозв'язок між статтю собак і захворюваністю на ПВІ, однак встановлено більш високий рівень тяжкості перебігу серед сук при парвовірусному ентериті, що майже вдвічі більше значення показника смертності серед кобелів [2].

Дослідженнями Ільїної О.В. (2006-2008 рр) доведено значне поширення цієї хвороби на території України. Найбільша кількість (72,2 %) хворих собак реєструвалась навесні (квітень-травень), а восени захворюваність становила 27,8 %. Установлено поширення ПВІ собак як серед імунізованих, так і не імунізованих тварин. Парвовірусний ентерит як самостійне захворювання було діагностовано у 33,3 %, а перебіг хвороби асоційований з чумою м'ясоїдних — у 60 % випадків захворювання [5].

Захворюваність собак на ПВІ досягає максимального значення в осередках високої забрудненості екосистем [2].

Сприятливі природно-кліматичні умови середовища проживання собак створюють передумови для більш інтенсивного прояву епізоотичного процесу - захворюваність на ПВІ собак в сприятливих умовах в середньому 1,0%, а в несприятливих умовах - 0,45%. При цьому епізоотичний процес парвовірусного ентериту собак характеризується сезонністю з максимальним проявом

⁷ Науковий керівник академік НААН України, доктор ветеринарних наук
Головко А.М.

інтенсивності в березні - травні і з мінімальним - у жовтні [2, 3].

Завданням дослідження було визначення епізоотичної ситуації щодо ПВІ собак у місті Житомир.

Матеріал та методи дослідження. Аналіз захворюваності собак на патологію системи травлення проводили упродовж 2009–2010 рр. Для дослідження були використані дані амбулаторного прийому і стаціонарного утримання тварини ветеринарних клінік "Доктор Зоо" (філія кафедри внутрішніх хвороб і фізіології тварин) та навчальної ветеринарної клініки факультету ветеринарної медицини Житомирського національного агроекологічного університету.

Для підтвердження діагнозу на ПВІ застосовували «Тест-систему «Parvo-Test» для детекції ДНК парвовірусів (*Canine parvovirus*) методом полімеразної ланцюгової реакції». Проби в яких отримали позитивний результат в ПЛР досліджували в реакції гемаглютинації. Для збільшення антигенного матеріалу у пробі зразки культивували в культурі клітин А-72 в трьох послідовних пасажах. Культуральну рідину досліджували в РГА.

Результати дослідження. За період проведення робіт було досліджено 340 голів собак з ураженням органів травлення, за клінічними ознаками було встановлено підозру ПВІ у 235 голів. Проби матеріалів від усіх тварин були досліджені в ПЛР. Усі проби результати дослідження яких були позитивними досліджували в реакції гемаглютинації з 1 %-ю зависю еритроцитів свині за температури (2-4) °С (табл. 1).

Матеріал із 56 проб, в яких за позитивних результатів ПЛР ми отримали негативні результати РГА, культивували в культурі клітин А-72. Після виконання трьох сліпих послідовних пасажів матеріал знову дослідили в РГА. Усі проби виявилися позитивними, що свідчить про високу чутливість ПЛР, оскільки за допомогою неї діагноз було встановлено дослідженням первинних проб.

Таблиця 1

Результати діагностичних досліджень на парвовірусну інфекцію

Групи собак	ПЛР		РГА			РГА після культивування			
	досліджено гол	Позитивні результати		досліджено гол	Позитивні результати		досліджено гол	Позитивні результати	
		гол.	%		гол.	%		гол.	%
Всього	235	152	64,7	152	96	63,2	56	56	100

Найбільша кількість (47 %) тварин, які надійшли у ветеринарні клініки з патологією системи травлення, була зареєстрована серед собак службових порід. Частими пацієнтами ветеринарних клінік були собаки породи німецька, кавказька, середньоазійська вівчарки, ротвейлер, доберман. Це пояснюється, насамперед тим, що на території Житомирщини власники домашніх тварин віддають перевагу утриманню саме цих службових порід собак.

Значного поширення (20,3 %) хвороби системи травлення набули і серед собак декоративних порід. Зі скаргами на розлади травлення зверталися власники собак порід так званих "компаньйонів", зокрема породи пудель, болонка, пекінес та інші.

У хворих собак були виявлені ознаки характерні для ПВІ.

Існує твердження, що безпородні домашні собаки рідко хворіють і мають вроджений сильний імунітет. Проте за результатами аналізу журналів амбулаторного прийому тварин ветеринарних клінік м. Житомира можемо зробити висновок, що у 19,5 % метисів, які були пацієнтами клінік, зареєстровано хвороби системи травлення.

Аналіз структури хвороб системи травлення собак залежно від породи свідчить про те, що найменша (13,2 %) кількість хворих зареєстрована серед собак мисливських порід. Серед них частіше реєстрували собак породи спаніель, такса, лайка. Така статистика цілком зрозуміла, адже основна частина мисливців – це великі фанати своєї справи, а добре вивчена і доглянута собака – особлива гордість мисливця на полюванні. Отже, в більшості мисливців-любителів собаки добре вгодовані та доглянуті.

Результати дослідження породної схильності до захворювання на парвовірусний ентерит наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Результати дослідження породної схильності до захворювання на парвовірусний ентерит

Порода	Захворіло	
	тварин	%
Німецька вівчарка	29	19,1
Кавказька вівчарка	11	7,3
Середньоазіатська вівчарка	4	2,6
Ротвейлер	22	14,6
Доберман	5	3,4
Пудель	7	4,5
Болонка	10	6,6
Пекінес	14	9,2
Спаніель	7	4,5
Такса	17	11,1
Лайка	6	3,9
Метиси	20	13,2
Всього	152	100

Аналіз результатів аналізу вікової сприйнятливості до парвовірусу свідчить про те, що найбільша частина хворих (67,8 %) зареєстрована серед цуценят віком від 2 до 6 місяців. Це пояснюється тим, що саме в цей період проходить активне становлення і дозрівання органів травлення цуценят. Серед цуценят віком до 2-х місяців було тільки 2 випадки. Тварини старше 6 місяців більш стійкі до захворювання, проте несприятливі умови годівлі та утримання сприяють прояву хвороби. Собаки старше одного року практично не сприйнятливі до парвовірусу, але серед старих тварин виявлено випадки ПВІ (таблиця 3).

Таблиця 3

Аналіз результатів дослідження вікової сприйнятливості

Вік собак	Захворіло	
	тварин	%
до двох місяців	2	1,3
від 2-х до 6 місяців	103	67,8
від 6 місяців до 1 року	43	28,3
Дорослі собаки	1	0,6
Собаки старше 10 років	3	2,0
Всього	152	100

За літературними даними пік захворюваності на ПВІ припадає на весняні місяці. Нами проведено дослідження щодо сезонності захворювання собак ПВІ на території міста Житомир (таблиця 4).

Таблиця 4

Сезонність захворюваності на ПВІ

Порода	Захворіло у 2009 році		Захворіло у 2010 році	
	тварин	%	тварин	%
Січень	0	0	0	0
Лютий	2	2,86	1	1,22
Березень	4	5,72	5	6,10
Квітень	18	25,72	23	28,05
Травень	21	30,00	25	30,49

Червень	9	12,85	9	10,97
Липень	3	4,28	1	1,22
Серпень	0	0	1	1,22
Вересень	4	5,72	3	3,66
Жовтень	6	8,57	8	9,75
Листопад	3	4,28	5	6,10
Грудень	0	0	1	1,22
Всього	70	100	82	100

За нашими даними пік захворювання припадає квітень-травень. Захворюваність у цей період за роками коливалася в межах від 55,72 % до 58,54 %. Рівень захворюваності восени не перевищував 10 %.

Висновки

1. Результати дослідження свідчать, що 64,7 % собак, досліджених у місті Житомир, уражені парвовірусною інфекцією.
2. Серед хворих тварин 47 % припадає на службові породи собак; 20,3 % - на декоративних; 13,2 % - на метисів та 19,5 % - на мисливські.
3. Встановлено, що 67,8 % випадків зареєстровано серед цуценят віком від 2 до 6 місяців.
4. Сезонність хвороби досить виражена. Пік захворюваності від 55,72 % до 58,54 % випадків припадає на квітень-травень з поступовим зниженням до 11-13 % у червні та біля 1 % у серпні. Восени рівень захворюваності підвищувався, але не перевищував 10 %.
5. Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення епізоотичної ситуації щодо парвовірусного ентериту собак в Україні.

Література

1. Парвовирусные инфекции// В. Н. Сюрин [и др] Вирусные болезни животных. – М.: ВНИТИБП, 1998. – С. 559 – 600
2. Снигирев С.И. Эпизоотический процесс чумы и парвовирусного энтерита у собак во взаимосвязи с их территориальной и популяционной структурой в различных экологических условиях: автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра биол. наук: спец. 16.00.03 «ветеринарная микробиология, вирусология, эпизоотология, микология с микотоксикологией, иммунология», 03.00.16 «экология» / С. И. Снигирев. – Новосибирск. – 2005. – 31с.
3. Шкрылев А. Н. Распространение парвовирусного энтерита собак и совершенствование методов его диагностики: дис. канд. вет. наук: 16.00.03 / Шкрылев Андрей Николаевич. – Омск, 2000. – 136 с.
4. Новак Д.Д. Особенности эпизоотологии парвовирусного энтерита собак, профилактика и лечение / Д.Д. Новак. //Актуальные вопросы ветеринарии. Новосибирск. 1997. – С. 106 – 107.
5. Ільїна О. В. Індикація збудників та удосконалення вакцинопрофілактики парвовірусного ентериту і чуми собак: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет.наук: спец. 16.00.03 «Ветеринарна мікробіологія, епізоотологія, інфекційні хвороби та імунологія» / О.В. Ільїна. – Харків – 2011 – 25 с.
6. Половинка В. В. Усовершенствование методов диагностики и лечения при парвовирусном энтерите собак: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. вет. наук: спец. 16.00.03 «ветеринарная микробиология, вирусология, эпизоотология, микология с микотоксикологией, иммунология» / В.В. Половинка. – Персиановский. – 2005. – 22 с.

ЭПИЗОТИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО ПАРВОВИРУСНОГО ЭНТЕРИТА СОБАК В ГОРОДЕ ЖИТОМИР

Дидух А.В., соискатель ученой степени, admin@biocontrol.com.ua

Государственный научно-контрольный институт биотехнологии и штаммов микроорганизмов, г. Киев
 Аннотация. В статье приведены результаты изучения эпизоотической ситуации относительно парвовирусной инфекции собак в городе Житомир. Автором в течение двух лет проведены диагностические исследования и выполнен анализ породной и возрастной восприимчивости собак к парвовирусу, изучена сезонность проявления болезни.

Ключевые слова: анализ, эпизоотическая ситуация, парвовирусная инфекция, сезонность, собаки.

EPIZOOTIC SITUATION IS IN RELATION TO PARVOVIRUS ENTERITIS OF DOGS IN CITY ZHYTOMYR

Дідух А.В., admin@biocontrol.com.ua

State Scientific Control Institute of Biotechnology and Strains of Microorganisms, Kyiv

Summary. To the article the results of study of epizootic situation are driven in relation to the parvovirus infection of dogs in city Zhytomyr. An author during two years is undertake diagnostic studies and the analysis of pedigree and age-old receptivity of dogs is executed to the parvovirus, seasonality of display of illness is studied.

Key words: analysis, epizootic situation, parvovirus infection, seasonality, dogs

УДК 619:616.955.429,1:636.7.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕПІЗООТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ДЕМОДЕКОЗНОЇ ІНВАЗІЇ СОБАК НА ТЕРИТОРІЇ М. ЖИТОМИРА

Довгій Ю.Ю., д-р вет.н; професор, dovgijurij@e-mail.ua

Побережець С.П., аспірант

Житомирський національний агроєкологічний університет, м. Житомир

Анотація. Демодекоз є однією з чотирьох найбільш поширених заразних патологій собак у м. Житомирі. Інвазію виявлено у 40,6 % тварин, що хворіють на акарозне захворювання. Сприйнятливість собак до збудника демодекозу залежить від віку, породи і статі. Найчастіше хворіли собаки віком від шести місяців до одного року. Самці виявилися більш чутливими до збудника, ніж самки. Період клінічного одужання собак при лускатій формі склав 2–5, а при генералізованій – 8-14 місяців. Демодекоз реєструвався щомісячно упродовж року з двома сезонними підйомами: в березні–квітні та жовтні–листопаді.

Ключові слова: демодекоз, патологія, луската і генералізована форма, акарозні захворювання.

Актуальність проблеми. Серед хвороб домашніх непродуктивних тварин на урбанізованих територіях особливе місце займає демодекоз. Найчастіше хвороба уражає собак і спричинює значні економічні збитки, має значне поширення у багатьох європейських країнах, у тому числі в Україні [1, 2].

Демодекозна інвазія собак в Україні має тенденцію до поширення. Цьому сприяє збільшення чисельності м'ясоїдних тварин у містах. Так, за офіційними даними, кількість собак у м. Житомирі з 2009 по 2014 роки, зросла до 25 тисяч.

В останні роки вивченню епізоотології, патогенезу, клінічного прояву, лікуванню демодекозу собак присвячено значну кількість робіт іноземних і вітчизняних авторів [3, 4, 5]. Однак цілий ряд важливих питань з цієї проблеми вимагають поглибленого вивчення в умовах великих міст, у тому числі м. Житомирі. Це стосується сприйнятливості собак до збудника демодекозу в залежності від віку, статі і породи, територіальних, часових і популяційних меж епізоотичного процесу, сезонності, механізму передачі інвазії та клінічного перебігу.

Завдання дослідження. Встановити особливості епізоотичного процесу демодекозної інвазії собак в умовах м. Житомира. Уточнити механізм передачі збудника та визначити форми клінічного перебігу демодекозу собак.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводили в місті Житомирі. Об'єктом дослідження були собаки різних вікових груп та порід, хворих на демодекоз. Матеріали також були взяті з клінік дрібних твари м. Житомирі за останні два роки. Для досліджень використовувались такі методи дослідження: комплексний епізоотологічний (питома вага демодекозу у загальній заразній патології, сприйнятливості собак до збудника демодекозу в залежності від віку, статі і породи, територіальні, часові і популяційні межі епізоотичного процесу при демодекозній інвазії в умовах міста та механізм передачі збудника демодекозу).